

Boekbespreking

The making of an economist

Frank Kalshoven

Bespreking van Arjo Klamer & David Colander: *The making of an economist*, Boulder, Westview Press, 1990

Grondige institutionele kennis van de economie, een brede kennis van de economische literatuur en interesse voor empirisch onderzoek zijn volgens Amerikaanse AIO's (*graduate students*) relatief onbelangrijk voor het behalen van succes in de economische wetenschap. De determinanten van (individueel) succes zijn, in volgorde van belangrijkheid, het beschikken over probleemoplossend vermogen, uitblinken in wiskunde, het verwerven van specialistische kennis en het leggen van contacten met prominente hoogleraren. Individueel succes heeft weinig te maken met het succes van de wetenschap (gemeten aan een toenemend begrip van de economie of aan de toepassing van theoretisch onderzoek op beleid). De economische wetenschap heeft weinig met de economie te maken.

Klamer en Colander doen in hun boek verslag van een belangrijk empirisch onderzoek. Omdat de gezichtsbepalende economen van morgen voortkomen uit de gelederen van de AIO's van vandaag, zijn hun opvattingen over de economische wetenschap van belang. Wat zijn deze opvattingen en hoe worden zij gevormd? Welke rol speelt een *graduate school* in de vorming van hun opvattingen? Om een antwoord te krijgen op dergelijke vragen hebben Klamer en Colander een enquête gehouden onder, en groepsinterviews gehouden met, AIO's die verbonden zijn aan zes topuniversiteiten in de Verenigde Staten: Chicago, MIT, Harvard, Stanford, Columbia en Yale. Naast een verslag van dit onderzoek, dat al in 1987 in de *Journal of Economic Perspectives* was verschenen, bevat het boek een integrale weergave van de groepsinterviews en afzonderlijke analyses hiervan door beide auteurs.

Het lezen van de interviews is een vervreemdende ervaring. Ik denk dat dit komt doordat de socialisatie van de deelnemers verder gaat dan Klamer en Colander (kunnen) rapporteren. Ondanks de (graduele) verschillen tussen de zes universiteiten, is de conversatie in alle gevallen uiterst begrensd. Economische wetenschap staat in de opleiding van de AIO's grosso modo gelijk aan het formuleren

van problemen in termen van maximaliseren onder randvoorwaarden; de oplossing van het probleem is een model. Een gedeelte van de AIO's is hier ontevreden mee maar dit resulteert niet in het onderzoeken van alternatieven. De ontevreden AIO's zijn cynisch of lacherig over economie. Geen van de deelnemers aan de interviews geeft te kennen de ambitie te hebben om serieus na te denken over alternatieven en te willen knokken voor de wetenschap. Het lijkt wel of zij volkomen onbekend zijn met de alternatieven (met uitzondering van het werk van Galbraith, maar "galbraithian" wordt door hun docenten als denigrerend bijvoegelijk naamwoord gebruikt). Dit laatste is niet zó gek omdat een van de AIO's opmerkt dat de literatuur die wordt behandeld maximaal vijf jaar oud is. Ik denk dat ik hieraan mag toevoegen: en uitsluitend uit *mainstream* tijdschriften afkomstig is. Hun opties zijn: meedoen met de *mainstream* (*the fast track; getting tenure*) of de wetenschap verlaten (om les te geven of iets met beleid te doen; hun docenten zeggen *policy is for simpletons*).

In zijn analyse van het onderzoek bespreekt Klamer onder meer de socialisatie van de AIO's. Sinds haar institutionalisering is econoom een beroep geworden. In de woorden van John Maloney: *Economics becomes a profession when 'who chooses economics?' becomes a less important question than 'who does economics choose?'* (176). De doctoraatsopleiding zou het instituut kunnen zijn dat mensen die tot de professie willen toetreden selecteert en socialiseert. Blijkt dit uit het onderzoek? Volgens Klamer bleek dit niet uit de enquêteresultaten, maar wel uit de interviews. Hij heeft hierin gelijk en bewijst zodoende op een subtiële wijze dat het onderzoeksinstrument enquête, dat door economen zo zelden wordt gebruikt, van grote waarde kan zijn. Een van de AIO's spreekt zelfs over hersenspoelen: *You are deprived of sleep, you are subjected to extreme stress, bombarded with contradictory convictions - you end up accepting anything* (177). Volgens Klamer zien de AIO's zichzelf als Intellectueel, Sociaal Activist of Leraar wanneer zij de doctoraatsopleiding binnen komen. De opleiding dwingt hen vervolgens om "Academic Professional" te worden of af te haken.

Colander gebruikt zijn afsluitende hoofdstuk om een lans te breken voor een conventionalistische methodologie. Hij wijt de lacherigheid en het cynisme van de AIO's aan het (noodzakelijkerwijs) ontbreken van afdoende testmogelijkheden. Omdat empirische testen geen uitsluitsel geven over theorieën, gebruiken rationele individuen (wetenschappers) empirisch materiaal om hun eigen straatje schoon te houden. *To be a neoclassical economist whose methodology is positivism is to be inconsistent* (192). Volgens Colander is het daarom zinvol om het empirisch onderzoek uit te breiden van het formele testen van theorieën naar een breder terrein, want *there are reasonable ways of processing information upon which people can agree* (191). Colander denkt dat als de conventionalistische methodologie algemeen gebruikt zou worden, de economische wetenschap betekenisvoller zou zijn. De grond onder het cynisme van de AIO's zou daardoor wegzakken. Colander als-stront-stroop-was-dan-aten-we-alle-dagen-pannekoeken verhaal is niet erg overtuigend.

Het boek gaat over de Amerikaanse academische cultuur, het grote voorbeeld van

onze huidige minister van Onderwijs. Het zou aardig zijn als hij dit boek las en voor hij met zijn tomeloze enthousiasme het *graduate school* systeem in Nederland invoerde, opdracht gaf tot een soortgelijk onderzoek onder de AIO's van de huidige doctoraatsopleidingen. Mijn inschatting is, dat de huidige, diverse, wat rommelige en informele structuur van de opleidingen voor economen in Nederland zowel voor de AIO's als voor de wetenschap beter is dan het Amerikaanse systeem, waarover Klamer en Colander voorbeeldig hebben bericht.